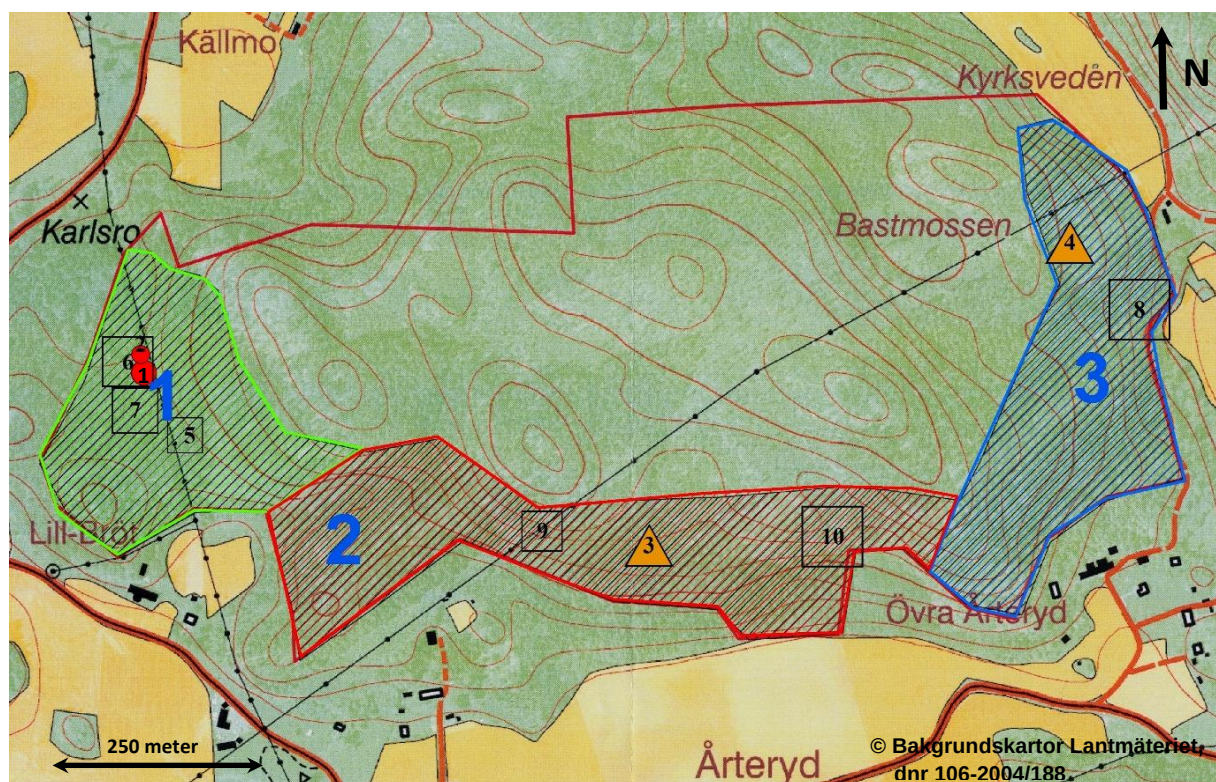

Inventering av brandnäva och svedjenäva vid brandfältet i Källmo/Årteryd i Östergötlands län 2009.

Ekologa besökte brandområdet vid Källmo/Årteryd som eldhärjades i juni 2008 för att inventera brandnäva *Geranium lanuginosum* och svedjenäva *Geranium bohemicum*, den 28 juli och den 3-4 augusti 2009. Brandområdets totala areal var ungefär 59 ha. Det utvalda inventeringsområdet var omkring 25 ha stort och låg uteslutande i de södra delarna av brandområdet (se figur 1) beroende på att just här fanns det betydligt större möjligheter att hitta lämpliga miljöer för dessa arter. Brandnäva och svedjenäva fordrar en frisk, örtrik och solexponerad mark som eldhärjats lagom hårt, d.v.s. så hårt att fröbanken klarat elden men att fröna har fått tillräckligt mycket värme för att kunna gro. I de centrala och norra delarna av brandområdet har stora delar upparbetats och dessa områden är ofta bergiga och blockrika (se bild 1). Markerna är näringsfattiga och har inte de förutsättningarna och historiska minnen som erfordras för att eftersökta brand- och svedjenävor ska kunna hittas här. Solbelysta delar av den nedre södra sluttningen prioriterades och större brötar med död ved tillsammans med skuggor undveks också inom inventeringsområdet.

Bild 1. De centrala delarna av brandområdet, strax norr om yta 9 (se figur 1).

Figur 1. Streckat område, inventeringsområde (1-3). Stor röd linje, brandområde. Röda punkter, funna svedjenävor (1-2). Orange/bruna trianglar, ansamlingar av död ved (3-4). Större och mindre svarta kvadrater, område som påträffades och prioriterades samt inventerades mycket noggrant (5-10).

Inventeringen

Vid inventeringen genomgicks området till fots med ca 20 meters transekter i nordost – sydvästlig riktning. Till hjälp användes en GPS, Magellan eXplorist XL, tillsammans med integrerad Topo Sweden Plus+ (detaljerad topografisk digital GPS-karta) för att få en hög noggrannhet i lokaliseringen av transekterna. Funktionerna markeringar och spårloggar användes för att ha en tydlig bild av vilka områden som berörts. Ytterligare kartunderlag utgjordes av Länsstyrelsens utskrivna terräng- och fastighetskarta samt ortofoto.

Vid påträffandet av områden som uppfyllde de eftersökta arternas krav (svart ID 5-ID10, se tabell 1), gjordes en markering (x-y koordinat). Därefter genomsöktes dessa områden mycket noggrant för att om möjligt hitta någon av arterna. Vid de områden som valdes ut fanns det ofta kärlväxter som har höga krav på näring och solexponering samt en viss förna som ej helt brunnit bort. Kärlväxterna kunde t.ex. vara bergslok, blåsippa, gulvial, hampdån, liten och stor blåkllocka, skog-/ängsviol, skogs-/rödkläver, sårläka (vid ID 8) och vitsippa. Påträffades större ansamlingar av död ved noterades även dessa.

Fynddata

Vid inventeringen hittades ej någon brandnäva. Däremot hittades totalt 47 plantor (ID 1 och ID 2, se tabell 1) av svedjenäva. Plantorna var i olika kondition, vissa var mycket omfångsrika och storvuxna (se bild 2) medan andra var mycket små och knotiga, vilka antagligen mer eller mindre betats av vilt under våren. Totalt sett var svedjenävarna som påträffades 2009-07-28 mycket fertila och hade producerat många frön (se bild 3). Fynden rapporterades 2009-08-29 till artportalens databas och fyra bilder (bild 2-5) lades in för att verifiera fynden. Totalt påträffades sex områden som hade de förutsättningar som eftersöktes. Samtliga sex områden genomsöktes mycket noggrant och i endast ett av dessa områden (ID 6) hittades svedjenäva (se figur 1).

ID	TYP	Datum	X-koordinat	Y-koordinat	Areal/antal
1	Inventeringsområde 1	2009-07-28	-	-	ca 7 ha
2	Inventeringsområde 2	2009-08-04	-	-	ca 10 ha
3	Inventeringsområde 3	2009-08-03	-	-	ca 8 ha
1	Fynd av blom. svedjenäva	2009-07-28	6435856	1496308	46 plantor
2	Fynd av blom. svedjenäva	2009-07-28	6435880	1496302	1 planta
3	Fynd av brötar med död ved	2009-08-03	6435616	1496981	5000 m ²
4	Fynd av bränd stående död ved	2009-08-04	6435968	1497363	5000 m ²
5	Område som prioriterades	2009-07-28	6435791	1496356	1000 m ²
6	Område som prioriterades	2009-07-28	6435868	1496325	2000 m ²
7	Område som prioriterades	2009-07-28	6435770	1496325	2000 m ²
8	Område som prioriterades	2009-08-04	6435922	1497480	2000 m ²
9	Område som prioriterades	2009-08-03	6435609	1496709	1000 m ²
10	Område som prioriterades	2009-08-03	6435610	1497176	2000 m ²

Tabell 1. Inventeringsdata (blå 1-3) och fynddata (svart 1-10).

Bild 2. Från området där totalt 46 plantor av svedjenäva växte (ID 1).

Bild 3. Mogna frökapslar av svedjenäva (ID 1).

Bild 4. Närbild på en blomma av svedjenäva, med vitaktiga märken och mörk ådring (ID 1).

Bild 5. Närbild på den enda svedjenäva som fanns på lokal 2 (ID 2), vilken var mycket omfattande.

Bild 6. Översiktssbild från ett område (ID 6 och ID 7) som prioriterades och inventerades mycket noggrant. I bildens centrum syns kraftledningsgatan som svedjenävan växte alldeles söder om. Längst till vänster i bild växte svedjenäva.

Fynddata död ved

Två fynd av större ansamlingar av död ved påträffades inom inventeringsområdet. Båda ansamlingarna påträffades i eller i närheten av biotopskyddsområde/naturvårdsavtalsområden som finns inom brandområdet (se bild 7). Stora delar av inventeringsområdet hade upparbetats i juli/augusti 2009 och påtagligt lite bränd och död ved påträffades.

Bild 7. Påträffat område (ID 4) med en del stående död ved. Området hade inte upparbetats vid besöket 090803. Stora delar av brandfältet bakom fotografen hade däremot upparbetats.

Referenser

Krok, Th. O. B. N. & Almquist, S. 2001. Svensk flora. 28 ed., Liber, Stockholm
Mossberg, B., Stenberg, L. 2003. Den nya nordiska floran, Wahlström & Widstrand.